

MMKS

UJEDINJENE NACIJE

Mehanizam za međunarodne krivične sudove

Mehanizam za međunarodne krivične sudove (MMKS ili Mehanizam) osnovao je Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija 22. decembra 2010. da nastavi nadležnosti, prava, obaveze i ključne funkcije Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (MKSR) i Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) nakon okončanja njihovih mandata. MMKS ima dva ogranka, jedan u Arushi, Tanzanija, i drugi u Haagu, Nizozemska.

OBRAĆANJE

PRESEDNIK

(Isključivo za medije. Nije zvaničan dokument.)

Arusha, Hag, 18. oktobar 2017.

Obraćanje sudije Theodora Merona, predsednika Mehanizma za međunarodne krivične sudove, Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija 18. oktobar 2017.

Gospodine predsedniče, ekscelencije, uvaženi izaslanici, dame i gospodo:

Privilegija mi je da se pojavim pred ovom Skupštinom u svojstvu predsednika Mehanizma za međunarodne krivične sudove.

Pre nego što se osvrnem na pojedinosti, želeo bih da Vam čestitam, gospodine predsedniče, na tome što je Republika Slovačka preuzela predsedavanje Generalnom skupštinom. Želim Vam puno uspeha tokom Vašeg mandata.

Takođe bih želeo da zahvalim na dragocenoj podršci koju nam pružaju Služba za pravne poslove Ujedinjenih nacija i posebno g. Miguel de Serpa Soares, pomoćnik generalnog sekretara Ujedinjenih nacija za pravne poslove i pravni zastupnik, kao i g. Stephen Mathias, pomoćnik generalnog sekretara Ujedinjenih nacija za pravne poslove.

Na kraju bih želeo da zahvalim svom kolegi, predsedniku Agiusu. Pošto sam i sam bio predsednik Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, posebna mi je privilegija da se danas ovde pojavim zajedno s njim, povodom predavljanja poslednjeg izveštaja MKSJ ovoj Skupštini, što predstavlja istorijski trenutak.

* * *

Gospodine predsedniče, ekscelencije,

Pre nekoliko sedmica, svet je izgubio profesora M. Cherifa Bassiounija, koji je bio ništa manje nego gigant na polju međunarodnog prava. On je, to treba napomenuti, bio među prvima koji su pozvali na osnivanje

međunarodnog suda koji bi sudio optuženima za teške povrede međunarodnog prava u bivšoj Jugoslaviji, a odigrao je ključnu ulogu i u stvaranju Međunarodnog krivičnog suda. Bio je, na mnogo načina, rodonačelnik savremenog međunarodnog krivičnog prava, i svi mi mnogo dugujemo njegovoj pravnoj mudrosti i moralnom integritetu.

Kao što je profesor Bassiouni tačno rekao (citiraću ga): “mir nije puko odsustvo oružanog sukoba. Mir je obnavljanje pravde i pribegavanje vladavini prava u posredovanju za razrešenje ... sukoba”.

Upravo je prepoznavanje samih ovih principa – nezamenjive uloge pravosuđa i potrebe da se putem vladavine prava obezbedi pozivanje na odgovornost za užasna kršenja međunarodnog prava – ono što je 1993. dovelo do osnivanja MKSJ i, godinu dana kasnije, Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu. Odlučnost Ujedinjenih nacija da se u slučaju masovnih zverstava poziva na odgovornost nastavila se tokom proteklih četvrt veka i nastavlja se i danas, kako u ovoj veličanstvenoj sali, tako i na drugim mestima u Organizaciji.

Mehanizam je zasnovan na istoj toj privrženosti pravdi i vladavini prava, u znak priznanja fundamentalne potrebe da se obezbedi da preostali optuženi koji su u bekstvu mogu biti pozvani na odgovornost, i da to zaista i budu, čak i nakon zatvaranja MKSR i MKSJ.

Međutim, osnivanje Mehanizma govori još o nečemu: o razumevanju činjenice da s pravdom dolaze i određene dugotrajne obaveze, obaveze koje ostaju čak i nakon izricanja poslednjih presuda međunarodnih sudova u prvostepenim i žalbenim postupcima. Navešću samo nekoliko primera – mislim, recimo, na obaveze prema ranjivim žrtvama i svedocima za koje su odobrene zaštitne mere kako bi mogli da svedoče, prema osuđenim licima koja su na odsluženju kazne ili traže da im se kazna preinači, prema državama i pojedincima koji su pružili osetljive informacije koje se sada čuvaju u dragocenim arhivima ova dva međunarodna suda, kao i prema onim zajednicama koje nastoje da obezbede pozivanje na odgovornost za užasne zločine počinjene u Ruandi i u bivšoj Jugoslaviji pred svojim sopstvenim sudovima.

To su ozbiljne obaveze. Ukoliko bismo mi na Mehanizmu propustili da ispunimo ove preostale obaveze, to ne bi samo predstavljalo neuspeh za nasleđe MKSR i MKSJ. To bi predstavljalo neuspeh za međunarodno pravosuđe koji bi doveo u pitanje sve ono što je izgrađeno tokom poslednjih četvrt veka. Jer koje bi žrtve i svedoci istupili da svedoče o onome što su videli u Siriji, u Iraku, ili u nebrojenim drugim sukobima, ukoliko postane jasno da nismo u stanju da nastavimo pružanje zaštite odobrene žrtvama i svedocima koji su svedočili pred MKSR i MKSJ? Koja država će sarađivati u budućim istragama pružajući osetljive informacije ukoliko nismo u stanju da obezbedimo čuvanje poverljivih informacija koje su pomogle da ključni elementi *ad hoc* međunarodnih sudova funkcionišu? Kakav se to kvalitet pravde ostvaruje u sudu, ukoliko u godinama koje predstoje ne možemo garantovati da zatvorski uslovi zatvorenika ne ostanu u skladu s osnovnim ljudskim dostojanstvom?

Ukratko, mandat Mehanizma je neosporno ograničen materijalnim i vremenskim okvirima i njegove funkcije su po prirodi rezidualne – međutim, uspešno ispunjenje mandata koji nam je poveren predstavlja kako neophodnu posledicu onoga što je međunarodno krivično pravosuđe već postiglo, tako i ključni preduslov za nastavak ostvarivanja napretka u našoj borbi za okončanje nekažnjivosti za kršenja međunarodnog prava.

Gospodine predsedniče, ekselencije,

Kao što je navedeno u pisanom izveštaju Mehanizma koji je dostavljen u avgustu, tokom protekle godine smo ostvarili značajan napredak u ispunjavanju mandata Mehanizma. U vremenu koje mi je preostalo, istaći ću nekoliko važnih razvoja događaja koji su navedeni u našem izveštaju.

Kao prvo, od mog poslednjeg pojavljivanja pred ovom Skupštinom, Mehanizam je poželeo dobrodošlicu svom novom sekretaru, g. Olufemiju Eliasu iz Nigerije. Veoma sam zahvalan na njegovom uspešnom rukovođenju Sekretarijatom i podršci koju mi pruža u mojoj funkciji predsednika.

Na pravosudnom frontu, Mehanizam je u junu započeo svoje prvo ponovljeno suđenje, u predmetu *Stanišić i Simatović*, i taj postupak se vodi prema planu. Zadovoljstvo mi je što mogu da izvestim da je u predmetu *Ngirabatware* Žalbeno veće Mehanizma – u svom prvobitnom sastavu – bilo u mogućnosti da nastavi svoj rad u junu, i da će žalbeni pretres u tom predmetu biti održan narednih meseci. Žalbeno veće Mehanizma i dalje pred sobom ima žalbe u predmetima *Karadžić* i *Šešelj* i žalbeni pretres u potonjem predmetu zakazan je za 13. decembar. Žalbeno veće je spremno da rešava po eventualnoj žalbi koja može proisteći nakon izricanja prvostepene presude MKSJ u predmetu *Mladić*, koja se očekuje sledećeg meseca. Sve ovo vreme sudije Mehanizma nastavljaju da postupaju po raznim zahtevima i molbama, pri čemu velika većina sudija radi po potrebi, iz svojih domova i kancelarija širom sveta.

Sudije Mehanizma su isto tako spremne da vode postupke u predmetima preostalih optuženih pred MKSR koji su u bekstvu, i tužilac Mehanizma, g. Serge Brammertz iz Belgije, usredsređen je na hapšenje i privođenje pravdi tih begunaca. Tužilaštvo kojem je on na čelu preusmerava i učvršćuje svoje napore na tom polju, shvatajući da prilika za hapšenje neće postojati zauvek.

Mehanizam je u novembru prošle godine otvorio svoj prepoznatljivi novi objekat u Arushi na ceremoniji kojom je predsedavao njena ekselencija Samia Suluhu Hassan, potpredsednica Ujedinjene Republike Tanzanije. U tom smislu želim da još jednom izrazim našu iskrenu zahvalnost Vladi Ujedinjene Republike Tanzanije, s kojom je ostvorena zajednička vizija za budućnost koju je usmeravala ova Skupština.

Tokom protekle godine, zaposleni u Arushi i Hagu su radili zajedno da unaprede administrativne kapacitete kako bi se obezbedilo neometano funkcionisanje na oba kontinenta na kojima Mehanizam radi nakon zatvaranja MKSJ krajem ove godine. Zahvalni smo na svemu što su zaposleni MKSR i MKSJ učinili tokom godina kako bi pružili administrativnu i druge vrste podrške Mehanizmu tokom odgovarajućih perioda paralelnog funkcionisanja, kao i za veoma značajne uštede koje su ostvarene putem takvih aranžmana.

U svemu što radimo, mi i dalje zavisimo od podrške i saradnje država članica. Pogotovo u Africi, kao i u Evropi, tokom protekle godine nastavili smo saradnju s državama partnerima kako bismo ostvarili značajan napredak na poljima poput izvršenja kazni i izmeštanju osoba koje su oslobođene krivice ili su odslužile izrečene kazne, da napomenem samo dve oblasti plodnog zajedničkog delovanja. Jednostavno rečeno, uspešno, blagovremeno i efikasno ispunjenje mandata Mehanizma neće biti moguće bez kontinuirane podrške i saradnje država članica.

* * *

Gospodine predsedniče, ekselencije,

Profesor Bassiouni je jednom napisao – sasvim istinito – da ispravno postupanje nema cenu. Međutim, u isto vreme, ja sam u potpunosti svestan da su resursi za izvršenje našeg mandata ograničeni i da je naše pažljivo upravljanje tim resursima samo po sebi odgovoran zadatak.

Imajući to u vidu, mi moramo obezbediti i obezbeđujemo da naš rad bude obavljen na najefikasniji i najdelotvorniji mogući način, uz ostvarivanje najvećih mogućih ušteda, uključujući i to da obezbedimo da se pravosudni postupci vode što je ekspeditivnije moguće. Trudimo se da neprestano identifikujemo i primenjujemo najbolju praksu i tehnološke inovacije gde je to moguće i da odgovorno trošimo sredstva u skladu s tim. Itekako smo svesni da je naša institucija mala i privremena, i da će se njene funkcije i veličina vremenom smanjivati, tako da čak i sada, dok smo u završnoj fazi uspostavljanja administrativnih kapaciteta za samostalno funkcionisanje i dok ulazimo u period najveće pravosudne aktivnosti, već planiramo korake potrebne da bismo nakon toga smanjili obim delovanja. To je naša obaveza prema ovoj organizaciji i prema javnom interesu šire međunarodne zajednice, kojem zajednički služimo.

Hvala.

#